

*Maandblad der Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging
gevestigd te Amsterdam.*

B. J. J. R. Walrecht :

Gedachten over de Jan van Gent

Het komt in Zeeland nogal eens voor dat een uit de koers geraakte Jan van Gent ergens op een weiland neerstrijkt, geen vluchtpogingen onderneemt bij nadering, maar apatisch blijft zitten. Wil men het dier grijpen, dan vervalt de apathie en gaat de vogel tot vinnige aanvallen over, daarbij echter weinig of in het geheel niet van zijn plaats komend. Zich voor vogels interesserende personen wagen het er op de vogel in zijn eigen belang te grijpen, mee te nemen om hem te verzorgen, maar dit wordt een fiasco en het dier sterft (we kunnen wel zeggen 'altijd'). Men geeft de schuld graag aan de stookolie (zeker een factor), maar ook geheel gave vogels ondergaan hetzelfde lot, klaarblijkelijk als gevolg van een psychische depressie, die het mechanisme van de vogel verlamt.

Wat is er aan de hand met deze vogels? Een geval met een Roodkeelduiker heeft mij op een spoor gebracht, dat misschien kan dienen tot beter begrip van dergelijk gedrag van vogels.

Ik werd eens geroepen bij een bewoner van Kapelle (Z.). Deze had een 'verlamde' Roodkeelduiker opgenomen van een geteerde weg op een regenachtige dag, het dier ter verzorging meegenomen en in een fruitkist geplaatst.

Tekening : M. J. C. Kolvoort

In vergelijking met Geelgerande waterkevers, die in de omgeving van kassen worden aangetroffen, welke ze door de spiegeling van maanlicht voor water zullen hebben aangezien, meende ik, dat de Roodkeelduiker niet uit vermoeidheid verlamningsverschijnselen vertoonde, maar als gevolg van het feit, dat de vogel de natte terweg voor water had aangezien en nu *'in z'n element was aangeland'*.

Ik vermoedde, dat de enige wijze om de vogel van z'n (psychische?) verlamming te genezen, zou zijn: hem weg te brengen naar een plas (liefst afgelegen voor het geval de proef zou mislukken) en hem daar maar gewoon in het water te gooien. De vogel pikte fel genoeg naar ons om dit te durven wagen, vooral ook, omdat mijn ervaring met Jan van Genten mij voor een spoedige dood van de goed verzorgde vogel deed vrezen. Het succes was enorm. Nauwelijks raakte de vogel het water of hij ging er als een haas vandoor. Ik heb ter contrôle hetzelfde later ook met 'door de schok *verdoofde*' Geelgerande waterkevers gedaan en met hetzelfde resultaat.

Mijn theoretische gedachten over de Jan van Gent zijn nu als volgt. Uit de koers geslagen vogels (van één weten we zeker dat die op Bass-Rock als nestjong was geringd) 'landen' ergens en zijn dan in zekere zin 'thuis'. Ze kunnen zich daar dus alleen uiten met reacties, die bij thuis-zijn op de rots behoren, pikken naar al wie (of wat) nadert en verder 'zitten'. Ze kunnen zich echter niet 'van de rots werpen' en 'wegvliegen over het wijde water'.

Zou het niet mogelijk zijn eens te beproeven of het imiteren van de situatie op de natuurlijke landingsplaats, de vogel uit zijn apatische toestand kan helpen? Ik denk aan in de richting van de zee gooien vanaf een hoog gelegen plaats, boulevard, dijk of eventueel vanaf een verdieping van een woning. Misschien is het neerzetten van de vogel op zulk een plek al voldoende. Wie probeert het eens en vertelt wat over de uitslag?

Natuurpad in het staatsnatuurreservaat „Savelsbos” (Zuid-Limburg)

1e Paasdag 29 maart 1964 heeft het Staatsbosbeheer het ontvangstcentrum 'Savelsbos', gelegen in het natuurreservaat van diezelfde naam aan de weg van Sint Geertruid naar Eijsden (Moerslag nr. 14) in gebruik gesteld.

In de maanden april tot en met augustus zullen van uit dit ontvangstcentrum - waarin gevestigd een reservaatmuseumje - *rondwandelingen onder deskundige leiding* worden gehouden. Elke zaterdag- en zondagmiddag om drie uur (15 uur) en in de maanden juli en augustus bovendien op de woensdagmiddagen.

De deelname is voor het publiek geheel gratis (ook geen fooien).

Voor deskundige leiding heeft het Staatsbosbeheer leraren, onderwijzers en kweekschool-leerlingen met belangstelling voor biologie en bovendien gediplomeerde natuurgidsen van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (I.V.N.) aangesteld, die voor dit werk worden gehonoreerd.

De ingeschakelde natuurgidsen zijn uit de streek afkomstig waar het natuurreservaat is gelegen.

Op dagen waarop veel bezoek kan worden verwacht zoals 30 april (Koninginnedag), 1 mei, 2e Paasdag (30 maart) en 2e Pinksterdag (18 mei) worden extra wandelingen ingelast.

Het ontvangstcentrum is voorzien van een parkeerterrein. De 'Mergelland-route' van de A.N.W.B. leidt er heen (bij route-bord nr. 64 even 100 meter naar links rijden).